

## UKÁŽTE SA S KNIHAMI

Čítajúci dospelý je jeden z troch základných faktorov toho, či z dieťaťa rastie čitateľ alebo nie. Napriek tomu až 44 % detí nad 12 rokov nevída vo svojom okolí dospelých, ktorí by čítali radi.\* To je naozaj veľmi vysoké číslo. Vy to však môžete zmeniť. Ak sa chcete stať čitateľským vzorom, vyskúšajte počas najbližších týždňov tieto tipy:

### POŠTÁRI PRÍBEHOV

Noste knihu všade so sebou. Na žánri naozaj nezáleží. Mnohé deti to budú u dospelého vidieť prvýkrát a pre iné bude zase prekvapením to, že ich nenechávate doma na polici. V úvode alebo na konci hodiny môžete spomenúť, prečo vás rozčítaná kniha baví.

### ZVAČ (ZAHOĎ VŠETKO A ČÍTAJ)

V akomkoľvek bode počas *akejkoľvek* hodiny môžete deti prekvapiť a vyhlásiť ZVAČ - čas, kedy môžu zanechať všetko, čo dovtedy robili a čítať si pre potešenie. Vy si, samozrejme, otvorte knihu spolu s nimi. Okrem toho, že vás budú mať ako živú čítajúcu bytosť priamo pred očami, ich tiež naučíte, že si na čítanie môžeme urobiť čas, kedykoľvek po ňom zatúžime.

### KRÁĽOVSTVO ZA KUCHÁRSKU KNIHU

Doneste do školy svoju obľúbenú, atraktívnu kuchársku knihu. Sú to tie najlepšie učebnice čítania! Najmenšie deti obzerajú obrázky a opakujú nové slová, začínajúci čitatelia slabikujú ingrediencie, pokročilí si čítajú recepty. To všetko sú malé a veľmi motivujúce úspechy čitateľov. Ak vám to priestory umožňujú, niečo si z nej pripravte.

*\*Kids & Family Reading Report, 2019*

## POVEDZTE PRAVDU

Aké dôvody môžeme mať na to, že máme radi knihy? Niektoré deti v nich nebudú vidieť žiadnu hodnotu a budú sa vás na to pýtať. Majte pre ne pripravené čo najjednoduchšie odpovede. Láska ku knihám sa ťažko vkladá do slov, a preto si to zopakujme: čo sú najbežnejšie dôvody, pre ktoré ľúbime knihy?

### PRÍBEH

„Niektoré časti sú také napínavé/dojímavé/strhujúce, že sa od nich neviem odtrhnúť. Je to ako film vo vnútri mojej hlavy.“

### ILUSTRÁCIE

„Aha, napríklad táto dvojstránka, na ktorej Hilda beží preč, aby ušla snežnému trolovi. Pozri, je to skoro ako vo filme, ale lepšie.“

### EMÓCIE

„Dostala som ju ako darček. Je pre mňa veľmi vzácna.“

### STÍŠENIE

„Keď si čítam tieto riadky, úplne sa upokojím.“

### OSOBNÝ PRÍBEH

„Vďaka tejto knihe som začala behať/variť/písať básne. To mi zmenilo život.“ Alebo: „Čítala som ju ako dieťa a doteraz sa k nej vraciam.“

## POZNAJTE SVOJICH ČITATEĽOV

Rôzne deti majú rôzne čitateľské potreby. Kým jedno hltá príbeh za príbehom, iné si v čítaní vôbec neverí. Ak ponúkneme všetkým deťom rovnakú knihu, môžeme menej čitateľsky zručné deti odradiť od čítania ešte viac. A to určite nechceme. Nezáleží na tom, koľko rokov majú deti vo vašej triede, vždy sa medzi nimi môže nájsť kombinácia nasledovných čitateľov:

**NOVÁČIK** je každé dieťa, ktoré pomaličky začína čítať samo: môže to byť prváčik či predškolák. Potrebuje kombináciu veľmi jednoduchého textu a bohatých ilustrácií - najlepšie v knižke, ktorú prečíta na jedno posedenie.

**ZAČÍNAJÚCI ČITATEĽ** je každé dieťa, ktoré si z akéhokoľvek dôvodu ešte netrúfne na stránku plnú textu bez ilustrácií. Môže to byť druhák či tretiačka, ale ešte aj piatačka či šiestak. Pomôžu mu komiksy a knihy s nariadeným textom a množstvom obrázkov.

**ODRADENÝ ČITATEĽ** (zvyčajne na druhom stupni) neverí, že knihy dokážu zaujať. Tu pomôže len nečakaný čitateľský zážitok: napríklad z knihy, ktorá sa číta od konca alebo je úplne bez slov. Súčasťou pomoci je tiež dospelý, ktorý je sám presvedčeným čitateľom.

**ROZBEHNUTÝ ČITATEĽ** nás na prvý pohľad nepotrebuje: číta sám a všetko. Často sa však vďaka svojej rýchlosti dostane ku knihám, na ktoré ešte celkom vnútorne nedozrel. Alebo sa ocitá v čitateľskom bloku, pretože nedokáže nájsť knihu, ktorá by ho zaujala tak ako posledná.

**Tip:** Niektoré knihy sa vám môžu zdať vzhľadom na vek dieťaťa ako krok späť. Pokúste sa nesúdiť ich a dať im šancu. V skutočnosti to môže byť rozhodujúci krok vpred.

## ČÍTAJTE IM NAHLAS

Nuž, áno. Bez váhania a bez ohľadu na vek. Nie je jednoduché nalákať deti na lásku ku knihám, a už vôbec nie na samostatné čítanie. Je to totiž náročný proces, ktorý si vyžaduje veľa drilu a trpezlivosti. Ak čítate deťom nahlas, výrazne im tento tréning uľahčujete. Ako bonus pestujete vzájomný vzťah a motiváciu čítať stále viac.

### PREČO NAHLAS?

Začínajúci čitatelia sa ocitajú v ťažkej situácii: ich hlavička je už pripravená na zložité, komplexné príbehy. Čítať ale zvládnu iba základné slová a vety. Práve preto potrebujú, aby im niekto čítal nahlas príbehy, ktorým *už budú rozumieť, no ešte by ich nezvládli čítať sami.*

Frustrovaní čitatelia sú na tom ešte horšie: majú vek na to, aby takéto príbehy čítali sami, no zároveň im to nejde. Nezáleží na tom, prečo to tak je. Faktom zostáva, že po knihách siahajú neradi a iba z pocitu povinnosti. A práve toto chceme začať meniť.

### KEDY DEŤOM ČÍTAŤ?

Kedykoľvek. V škôlke počas desiatej alebo pred odpočinkom. V škole napríklad 10 minút v úvode každého dňa, v závere dňa na poslednej hodine či počas hodín výtvarnej, kým deti maľujú. Ak učíte starších, smelo aj po náročnom teste alebo týždni. Ráta sa aj 5 minút.

## DOPRAJTE IM PÔŽITOK Z PRÍBEHU

Aby všetko fungovalo, najdôležitejší prvok je tento: pôžitok z príbehu.

Väčšina detí číta knihy v podstate iba v škole. Aj to zvyčajne iba útržky, za ktorými nasleduje celá séria otázok o autorových zámeroch. Áno, takéto cvičenia pomáhajú vnímať viaceré roviny v textoch a rozumieť im lepšie. Avšak pre bežného nerozcvičeného čitateľa to môže byť obrovské trápenie. V tom najlepšom prípade ho možno dovedú k správnym odpovediam, ale s najväčšou pravdepodobnosťou nie do školskej knižnice, aby sa do kníh začítal pre potešenie.

Naším spoločným cieľom však má byť práve to potešenie (nie tie správne odpovede). Bez pôžitku z príbehov nepríde snaha nejaký si prečítať. *A navyše, ak zakúsia skutočný pôžitok z príbehu dobrovoľne, budú ochotnejší zamýšľať sa nad tými, ktoré sú povinné.*

### NEPRESTÁVAJTE

Je to tak: pre mnohé deti ste jediným knihonautom, ktorého kedy videli. Každý drobný čin, každá minúta strávená s knihou sa počíta. Preto pátrajte po knihách, do ktorých sa dá ľahko zaľúbiť (vždy vám radi pomôžeme!), veľa sa o nich zhováraajte, berte ich pod stromy a na školské výlety. Čítajte s deťmi a pred deťmi. A pozorujte záznaky.

TENTO LETÁK JE VYTLAČENÝ NA RECYKLOVANOM PAPIERI

WWW.KRAJINACITATELOV.SK  
WWW.NASATRIEDACITA.SK

PROGRAM NAŠA TRIEDA ČÍTA  
PODPORUJE KNÍHKUPECTVO MARTINUS

 martinus

Krajina  
čitateľov



krajinacitatelov.sk

# ČO SA DÁ EŠTE UROBIŤ, ABY DETI ČÍTALI VIAC

